

**Wymagania edukacyjne z przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa
dla klasy pierwszej liceum ogólnokształcącego.
Rok szkolny 2020/2021**

Opracowała: Joanna Skonieczna

Dział	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
RODZAJE ZAGROŻEŃ I DZIAŁANIA RATOWNICZE	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje zagrożenia i ich źródła, - rozróżnia zagrożenia czasu pokoju i zagrożenia czasu wojny, - wymienia główne przyczyny pożarów, - wymienia rodzaje sprzętu gaśniczego, - wymienia główne przyczyny powodzi, - wymienia rodzaje powodzi, - wyjaśnia pojęcie terroryzmu, - wymienia najczęstsze rodzaje aktów terroru, - wyjaśnia znaczenie pojęcia cyberprzemocy, - omawia wpływ środków promieniotwórczych na ludzi, zwierzęta, żywność i wodę, - wymienia rodzaje znaków substancji toksycznych i miejsca ich eksponowania, - definiuje pojęcie katastrofy, awarii, wypadku, kolizji, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia nazwy formacji służb działających na rzecz zwalczania skutków zagrożeń, - wymienia społeczne podmioty działające na rzecz zwalczania skutków zagrożeń, - wyjaśnia sposoby użycia podręcznego sprzętu gaśniczego, - rozpoznaje znaki ochrony przeciwpożarowej, - charakteryzuje zagrożenia pożarowe w domu, szkole i najbliższej okolicy , - omawia ochronę przeciwpowodziową, - przedstawia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas powodzi, pożaru i innych klęsk żywiołowych, - wymienia cechy ataku terrorystycznego, - wymienia przykłady skutków użycia środków: biologicznych, chemicznych i wybuchowych w ataku terrorystycznym, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia elementy systemowych rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo państwa i obywateli, - potrafi dobrać odpowiedni rodzaj środka gaśniczego w zależności od rodzaju pożaru, - wymienia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas pożaru, - opisuje zakres i sposób przygotowania się do planowanej ewakuacji, - opisuje zasady postępowania podczas powodzi, śnieżycy, zejścia - wyjaśnia zasady zaopatrzenia ludności ewakuowanej w wodę i żywność, - wymienia najczęstsze zagrożenia „przemocowe” występujące w szkole, - wskazuje niewłaściwe zachowania dotyczące cyberprzemocy; proponuje właściwą na nie reakcję, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia działania prewencyjne, których celem jest zapobieganie wybranym zagrożeniom i ich skutkom, - charakteryzuje działalność społecznych podmiotów ratowniczych, w tym: OSP, GOPR, TOPR i wyjaśnia zadania tych służb, - omawia zasady profilaktyki pożarowej, - opisuje zasady postępowania podczas pożaru, - omawia zasady troski o własne bezpieczeństwo podczas pożaru, - opisuje sposoby postępowania osób odciętych przez pożar od dróg ewakuacji, - omawia zasady postępowania w razie powodzi, - opisuje sposób przygotowania domu na nadciągające wichury i burzy, - uzasadnia potrzebę przeciwdziałania panice 	

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przyczyny katastrof komunikacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przykładowe materiały, jakie można wykorzystywać jako zastępcze środki ochrony dróg oddechowych i skóry, - wymienia sposoby zabezpieczania żywności i wody przed skażeniami. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie pojęć: odkazanie, dezaktywacja, dezynfekcja, deratyzacja, - opisuje postępowanie ratownicze w przypadku: katastrofy budowlanej, katastrofy przemysłowej, awarii komunalnej, wypadków i katastrof komunikacyjnych, znalezienia niewypału lub niewybuchu. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia zasady zachowania się w przypadku zdarzeń terrorystycznych, - wyjaśnia, na czym polegają zabiegi specjalne i sanitarne, - wyjaśnia zasady postępowania w przypadku awarii instalacji chemicznej, środka transportu lub rozszczelnienia się zbiorników z substancjami chemicznymi, - opisuje prawidłowe zachowanie się kierowców na autostradzie, tworzących tzw. korytarz życia. 	
SYSTEM OBRONNY PAŃSTWA	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definiuje bezpieczeństwo i wymienia jego rodzaje, - wymienia elementy składowe systemu bezpieczeństwa, jego poszczególne instytucje, charakter związków między nimi, - rozróżnia zagrożenia czasu pokoju i zagrożenia czasu wojny, - wymienia nazwy formacji służb mundurowych (w tym obrony terytorialnej) zapewniających bezpieczeństwo państwa, - wymienia rodzaje Sił Zbrojnych RP, - definiuje pojęcie Międzynarodowego Prawa Humanitarnego, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia i omawia dziedziny bezpieczeństwa państwa, - rozumie i opisze istotę działania systemu obronnego RP, - wyjaśnia zadania służb mundurowych zapewniających bezpieczeństwo państwa, - wyjaśnia na czym polega powszechny obowiązek służby wojskowej, - opisuje zadania i strukturę poszczególnych rodzajów Sił Zbrojnych RP, - wymienia i omawia zasady MRCKiCP, - wymienia zadania PCK, - wyjaśnia cel działania OC w Polsce, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia i uzasadnia geopolityczne, militarne i gospodarcze aspekty bezpieczeństwa państwa, - wymienia zadania parlamentu, prezydenta, rady ministrów w dziedzinie obronności oraz elementy systemu obronnego państwa, - opisuje podstawowe zadania zarządzania kryzysowego i jego istotę, - wyjaśnia znaczenie pojęć siatki bezpieczeństwa i infrastruktury krytycznej - wymienia powinności obywateli oraz zadań i kompetencji władz państwowych i samorządowych w tym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizuje współczesne zagrożenia bezpieczeństwa państwa, - zapozna się ze Strategią bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, - identyfikuje wyzwania dla bezpieczeństwa indywidualnego i zbiorowego, kategoryzuje je, przypisuje im właściwe znaczenie w kontekście bezpieczeństwa lokalnego i bezpieczeństwa państwa, - omawia stany nadzwyczajne, - omawia zadania Sił Zbrojnych RP podczas stanu klęski żywiołowej, - określa zakres działania wybranych stowarzyszeń i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia etapy szkolnictwa wojskowego oraz jego problemy i wyzwania, - jest aktywnym członkiem organizacji społecznej działającej na rzecz obronności, - uczestniczy w zawodach o charakterze sportowo-obronnym, - opisuje wybrane przypadki łamania postanowień prawa humanitarnego.

	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje obiekty opatrzone międzynarodowymi znakami ochrony zabytków, - wymienia środki alarmowe, - definiuje pojęcie ewakuacji. 	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje i rozpoznaje rodzaje alarmów i sygnałów alarmowych, - zna komunikaty ostrzegawcze - rozróżnia znaki ewakuacyjne. 	<p>zakresie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje strukturę poszczególnych rodzajów Sił Zbrojnych RP, - przedstawia zasady odbywania służby wojskowej w NSR, WOT, - omawia podstawy prawne funkcjonowania ochrony ludności i obrony cywilnej w RP, - wyjaśnia na czym polega ochrona dóbr kultury w Polsce, - charakteryzuje zasady zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu, - omawia poszczególne stopnie ewakuacji. 	<p>organizacji, jak: Liga Obrony Kraju, Polski Czerwony Krzyż, Związek Strzelecki „Strzelec”</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje podstawowe typy uzbrojenia, - wyjaśnia podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego, - omawia zadania OC, - opisuje kluczowe elementy szkolnej instrukcji ewakuacji: sygnały o drogi ewakuacji, wyjścia ewakuacyjne, miejsce zbiórki ewakuowanej ludności, zasady zachowania się podczas ewakuacji ze szkoły, - omawia zasady ewakuacji ludności. 	
PODSTAWY PIERWSZEJ POMOCY	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje definicję i wymienia cele oraz zadania pierwszej pomocy, - wymienia działania z zakresu pierwszej pomocy, - wyjaśnia pojęcie „stan zagrożenia życia”, - opisuje wyposażenie apteczki pierwszej pomocy, - prawidłowo wzywa pomoc: wymienia nazwy służb ratunkowych i podaje ich numery alarmowe, - ocenia przytomność poszkodowanego, - udrażnia drogi oddechowe rękoczynem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje rolę układów: oddychania, krążenia i nerwowego w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu, - potrafi rozpoznać osobę w stanie zagrożenia życia, - wyjaśnia, kiedy należy wezwać pomoc i w jaki sposób przekazać informacje o zdarzeniu - podaje przykłady zagrożeń dla zdrowia i życia w środowisku domowym, ulicznym i wodnym, przestrzeniach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia znaczenie podejmowania działań z zakresu udzielania pierwszej pomocy przez świadka zdarzenia; - przedstawia jego rolę, - wskazuje przyczyny i okoliczności prowadzące do szybkiego pogorszenia stanu zdrowia lub zagrożenia życia, - przeprowadza wywiad ratowniczy SAMPLE, - ocenia czynność oddychania u osoby nieprzytomnej, - opisuje zasady 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje następstwa zaburzeń czynności układów: oddychania, krążenia i nerwowego, - opisuje podstawowe sposoby transportu poszkodowanych z miejsc niebezpiecznych, - omawia zasady postępowania w miejscu zdarzenia, w tym: unikania narażania własnego zdrowia, oceniania własnych możliwości, rozpoznawania potencjalnych źródeł zagrożenia w kontakcie z poszkodowanym, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonuje badanie urazowe poszkodowanego, - wyjaśnia sposób wykorzystania automatycznego defibrylatora AED w sytuacjach symulowanych, - opisuje zastosowanie automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED) ; - wyjaśnia jego znaczenie dla zwiększenia skuteczności akcji

	<p>czoło-żuchwa,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapewnia osobie nieprzytomnej komfort termiczny, - wyjaśnia pojęcie „nagłe zatrzymanie krążenia”, wymienia jego oznaki i podaje przykłady zdarzeń, w których dochodzi do nagłego zatrzymania, - wyjaśnia pojęcie i mechanizm zadławienia, - wyjaśnia czym jest krwotok i jakie są jego rodzaje, - przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach krwotoku, - wymienia rodzaje opatrunków, - omawia założenie opatrunku osłaniającego, - zna objawy krwotoku wewnętrznego, - wymienia objawy najczęstszych obrażeń narządu ruchu i kręgosłupa, - wymienia przykłady zapobiegania urazom w sporcie, w domu, pracy, - wymienia sytuacje, w jakich może dojść do urazów kręgosłupa, - opisuje przykłady 	<p>podziemnych, lasach,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia przyczyny i objawy omdlenia i utraty przytomności, - wymienia i opisuje poszczególne ogniwa łańcucha przeżycia, - wymienia czynności składające się na RKO, - wymienia warunki i czynniki zapewniające resuscytację wysokiej jakości, - wymienia objawy zadławienia, - wymienia przykłady działań zapobiegających zadławieniu u małych dzieci, - wymienia przykłady działań zapobiegających zadławieniu u małych dzieci, - proponuje działania zapobiegające zadławieniu w typowych sytuacjach życia codziennego, - proponuje zastosowanie zastępczych środków opatrunkowych, - opisuje zagrożenia dla życia związane z utratą dużej ilości krwi w krótkim czasie (wstrząs), - wymienia okoliczności i sposób zakładania opaski uciskowej, 	<p>postępowania z osobą nieprzytomną,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje czynności ratownicze w przypadku omdlenia, - opisuje podstawowe czynności resuscytacyjnych u osoby dorosłej i dziecka, - omawia uniwersalny algorytm postępowania w nagłym zatrzymaniu krążenia, - przedstawia schemat postępowania w przypadku zadławienia u dorosłego i dziecka, - odróżnia łagodną i ciężką niedrożność oddechową, - opatruje rany z ciałem obcym, - opisuje działania ratownicze w przypadku ciała obcego w oku, uchu, nosie, - opisuje metody udzielania pierwszej pomocy w przypadku krwotoku z kończyn, - wykonuje opatrunek osłaniający na ranę w obrębie kończyny oraz opatrunek uciskowy, - omawia zasady postępowania przeciwwstrząsowego, - opisuje metody udzielania pierwszej 	<p>wskazywania sposobu zabezpieczenia się przed zakażeniem w kontakcie z krwią i płynami ustrojowymi,</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje następstwa utraty przytomności, - wyjaśnia mechanizm niedrożności dróg oddechowych u osoby nieprzytomnej, - układa osobę nieprzytomną w pozycji bezpiecznej, - wykonuje na manekinie uciski klatki piersiowej i sztuczne oddychanie samodzielnie i we współpracy z drugą osobą, - opisuje algorytm podstawowych czynności resuscytacyjnych u niemowląt i dzieci, - opisuje czynności podejmowane przy zadławieniu, - wykonuje na manekinie rękoczojny ratunkowy w przypadku zadławienia, - zakłada opatrunek uciskowy na rany w obrębie głowy i tułowia, - omawia i stosuje zasady unieruchamiania złamań kości długich i stawów (zasada Potta), - wykonuje unieruchomienie kończyny po urazie w zastanej pozycji wykorzystując 	<p>resuscytacyjnej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje rodzaje wstrząsu pourazowego i potrafi dopasować właściwą pozycję przeciwwstrząsową, - wyjaśnia pojęcie i mechanizm powstawania odmy płucnowej oraz omawia opatrunek wentylacyjny, - omawia niebezpieczne skutki oparzeń, - omawia objawy poszczególnych objawów hipotermii, - uczestniczy w zawodach i imprezach o charakterze ratowniczym.
--	---	---	--	---	---

	<p>powikłań wynikających z urazu kręgosłupa,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie „oparzenie”, - wymienia przyczyny oparzeń, - opisuje typowe wystąpienia udarów okoliczności termicznego i słonecznego, - wymienia przyczyny utonięć oraz wyjaśnia, jak zapobiegać tonięciu i wypadkom w zbiornikach wodnych, - 	<ul style="list-style-type: none"> - odróżnia skręcenie od zwichnięcia, - wymienia następstwa urazów kości, - wyjaśnia cel doraźnego unieruchamiania kończyny (ograniczenie ruchu, złagodzenie bólu, ograniczenie ryzyka pogłębiania urazu, umożliwienie bezpiecznego transportu), - podaje przykłady sposobów zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego i małych dzieci, - wymienia objawy udarów słonecznego i termicznego, - odróżnia wychłodzenie od odmrożeń, - zna objawy zawału serca, udaru mózgu, padaczki, cukrzycy, - omawia zatrucie tlenkiem węgla, lekami i środkami odurzającymi oraz wymienia ich objawy. 	<p>pomocy w urazach kończyn,</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia zasady postępowania z poszkodowanymi, u których podejrzewa się urazy kręgosłupa, - wskazuje oparzenia ciężkie, - omawia objawy poszczególnych stopni oparzeń i odmrożeń, - proponuje działania zapobiegające wystąpieniu udarów słonecznego i termicznego, - odtwarza etapy pomocy w podtopieniach; w sytuacji symulowanej podejmuje czynności pierwszej pomocy po wydobyciu poszkodowanego z wody, - rozumie, na czym polega udzielanie pierwszej pomocy w zatruciach, - omawia różnice między podtopieniem a utonięciem. 	<p>dostępny sprzęt,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia metody przenoszenia poszkodowanych z urazem kręgosłupa, - omawia zasady postępowania w przypadku oparzenia termicznego, - demonstruje metodę chłodzenia w przypadku oparzenia kończyn, - omawia czynności ratownicze w przypadku odmrożeń i hipotermii, - opisuje sposób udzielania pierwszej pomocy w przypadku: zawału serca, udaru mózgu, napadu duszności, porażenia prądem, ukąszenia lub użądlenia, pogryzienia przez zwierzęta, napadu padaczkowego, hipo lub hiper glikemii, - w sytuacji symulowanej podejmuje prawidłowe działania wobec osoby, u której podejrzewa się zatrucie. 	
<p>EDUKACJA ZDROWOTNA</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych, jak: nadciśnienie tętnicze, cukrzyca, zaburzenia gospodarki lipidowej, otyłość, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia zagadnienia związane z właściwym, racjonalnym żywieniem, - omawia krótkoterminowe i długoterminowe 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, zdrowiem psychicznym i zdrowiem emocjonalnym a zdrowiem społecznym, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia znaczenie zdrowego odżywiania się dla zdrowia i rozwoju, w tym ochrony przed chorobami przewlekłymi, - ocenia własne zachowania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykona i zrealizuje projekt o tematyce prozdrowotnej.

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia rodzaje zdrowia, - wymienia objawy zatrucia dopalaczami, - opisuje zasady odpowiedniego stosowania leków (produktów leczniczych) i suplementów diety, - wymienia podstawowe wyznaczniki stanu zdrowia, - opisuje podstawowe sygnały i objawy problemów ze zdrowiem psychicznym (stres fizyczny i emocjonalny, zaburzenia odżywiania, depresja kliniczna), - definiuje pojęcia bulimii i anoreksji, - wymienia objawy różnych rodzajów uzależnień behawioralnych, w tym uzależnienia od: komputera, internetu, hazardu. 	<p>sprzyjających (prozdrowotnych) i zagrażających zdrowiu konsekwencje zachowań,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia zachowania, które sprzyjają zdrowiu (prozdrowotne) oraz zagrażają zdrowiu; wśród zagrażających zdrowiu wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków, - wyjaśnia zagadnienia związane z właściwą i racjonalną aktywnością fizyczną, - wyjaśnia wpływ substancji psychoaktywnych na sprawność kierowcy, - określa korzyści kontroli czynników ryzyka miażdżycy w populacji, - analizuje tendencje związane z brakiem aktywności fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w Polsce, - wyjaśnia następstwa anoreksji i bulimii. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia znaczenie aktywności fizycznej dla zdrowia i rozwoju, w tym ochrony przed chorobami przewlekłymi, - omawia przepisy prawa dotyczące używania substancji psychoaktywnych i prowadzenia pojazdów, - odróżnia czynniki środowiskowe i społeczne (korzystne i szkodliwe), na które człowiek może mieć wpływ, od takich, na które wpływu mieć nie może, - definiuje pojęcie wskaźnika masy ciała (BMI) i potrafi określić, do czego on służy, - opisuje konstruktywne i niekonstruktywne sposoby radzenia sobie z emocjami, w tym negatywnymi, - wyjaśnia, jakie przekonania dotyczące spożycia alkoholu, palenia tytoniu, brania dopalaczy i narkotyków przez młodzież mogą mieć wpływ na podejmowanie takich zachowań. 	<p>związane ze zdrowiem; ustala indywidualny plan działania na rzecz własnego zdrowia,</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi ocenić intensywność wysiłku fizycznego, - wyjaśnia związki między aktywnością fizyczną, zwyczajami żywieniowymi i dobrostanem emocjonalnym, - analizuje wartość odżywczą produktów żywnościowych, np. na podstawie informacji o ich składzie umieszczonych przez producenta na opakowaniu, - wyjaśnia, w jaki sposób można unikać picia alkoholu, palenia tytoniu, brania dopalaczy i narkotyków, - dobiera i demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie), - ustala, co może zrobić, aby stworzyć warunki środowiskowe i społeczne korzystne dla zdrowia (ochrona środowiska przyrodniczego, wsparcie społeczne, komunikacja interpersonalna, współpraca osób, instytucji i organizacji na rzecz zdrowia itp.), - wyjaśnia, gdzie w okolicy jego miejsca zamieszkania 	
--	---	--	--	--	--

				działają instytucje i organizacje świadczące leczenie, pomoc i wsparcie w przypadkach problemów zdrowia psychicznego, w szczególności dla młodzieży.	
--	--	--	--	--	--